

طبقه بندی بودجه راهنمای صندوق بین المللی پول

تألیف: داوینا جاکوبز، جین-لوک هلیس و دومینیک بولی

دسامبر ۲۰۰۹ | اردیبهشت ۱۳۹۹

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ



طبقه بندی بودجه راهنمای صندوق بین المللی پول

تألیف: داوینا جاکوبز، جین - لوک هلیس و دومینیک بولی

تحت نظارت کارلو کوتاری

دسامبر ۲۰۰۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه در راستای اهداف خود در زمینه توانمندسازی حکومت قصد دارد مجموعه گزارش‌هایی را برای کمک به پیشبرد فرآیندهای انضباط مالی دولت به صورت ترجمه یا تألیف در اختیار علاقمندان قرار دهد.

« طبقه‌بندی بودجه؛ راهنمای صندوق بین‌المللی پول » دومین گزارش از این مجموعه است که به ویژگی‌ها و اهمیت طبقه‌بندی مناسب بودجه به عنوان پیش‌نیاز رصدپذیر شدن بودجه و در نهایت ایجاد انضباط مالی توسط دولت‌ها می‌پردازد. طبقه‌بندی صحیح بودجه می‌تواند به تحلیل سیاست‌ها و عملکرد دستگاه‌های اجرایی کمک کند و تخصیص بهینه منابع میان بخش‌های مختلف دولتی را ممکن می‌سازد. یک طبقه‌بندی مناسب در برگیرنده طبقه‌بندی درآمدها و نیز طبقه‌بندی اداری، اقتصادی و عملکردی هزینه‌ها است.

H۷, H۶, H۵, H۸	◀ شماره‌های طبقه‌بندی JEL
بودجه، طبقه‌بندی بودجه، فهرست حساب‌ها، آمارهای مالی دولت، هزینه‌های کاهنده فقر، بودجه‌بندی مبتنی بر برنامه، مدیریت مالیه عمومی	◀ واژگان کلیدی
djacobs@imf.org; jhelis@imf.org dc.bouley@yahoo.com	ایمیل نویسندگان:

این یادداشت فنی به مسائل اصلی زیر می‌پردازد:

- چرا نظام طبقه‌بندی بودجه مهم است؟
- ویژگی‌های اصلی یک نظام طبقه‌بندی بودجه مناسب چیست؟
- یک نظام طبقه‌بندی بودجه چه ساختاری باید داشته باشد؟
- رابطه میان طبقه‌بندی بودجه و فهرست حساب‌ها (COA) چیست؟
- پیش‌شرط‌های اجرای موفق یک نظام جدید طبقه‌بندی بودجه چیست؟
- مراحل مهم و اساسی در اصلاح طبقه‌بندی بودجه احتمالاً کدام‌اند؟

فهرست مطالب

۸	۱. چرا نظام طبقه‌بندی بودجه مهم است؟
۸	۲. ویژگی‌های اصلی یک نظام طبقه‌بندی مناسب چیست؟
۱۰	۳. ساختار نظام طبقه‌بندی بودجه
۱۰	۳-۱. طبقه‌بندی درآمدها
۱۲	۳-۲. طبقه‌بندی مخارج
۱۳	۴. گونه‌های مضاعف طبقه‌بندی بودجه
۱۳	۴-۱. استفاده از طبقه‌بندی بودجه‌ای برای رصد مخارج مقابله با فقر
۱۴	۴-۲. طبقه‌بندی مبتنی بر برنامه
۱۶	۵. رابطه میان طبقه‌بندی بودجه‌ای و طبقه‌بندی حسابداری
۱۷	۶. پیش شرط‌ها برای اجرای موفق یک طبقه‌بندی بودجه‌ای جدید
۱۷	۶-۱. مالکیت سیاسی
۱۷	۶-۲. ظرفیت تکنیکی
۱۷	۶-۳. نظام اطلاعاتی
۱۷	۷. قدم‌های اساسی در فرآیند اصلاح طبقه‌بندی بودجه
۱۹	۸. منابع
۲۰	پیوست‌ها

طبقه بندی بودجه

راهنمای صندوق بین المللی پول

دسامبر ۲۰۰۹



۱. چرا نظام طبقه بندی بودجه مهم است؟

نظام طبقه بندی بودجه شیوه ثبت، ارائه و گزارش دهی اطلاعات را مشخص می کند و از این روی یکی از بنیادی ترین بلوک های تشکیل دهنده یک نظام بودجه ریزی صحیح و کاراست که تأثیر مستقیمی بر شفافیت و انسجام بودجه دارد. در کشورهایی که اصطلاحات بودجه ای ضعیف هستند، بهبود نظام طبقه بندی بودجه به نوبه خود یک قدم اساسی است. اصلاح طبقه بندی بودجه در واقع پیش نیاز سایر اصلاحات مدیریت مالی دولت نظیر راه اندازی سامانه الکترونیکی مدیریت بودجه، بودجه ریزی میان مدت و نیز بودجه ریزی مبتنی بر نتیجه است. طبقه بندی بودجه ساختاری اصولی برای سیاست گذاری و پاسخگویی فراهم می کند. در واقع طبقه بندی صحیح مخارج و درآمدها برای (۱) شکل دهی سیاست و تحلیل عملکرد، (۲) تخصیص بهینه منابع میان بخش های مختلف دولتی، (۳) تطبیق هزینه کرد با منابع مشخص شده در قانون بودجه و همچنین (۴) اجرای هر روزه فرآیند بودجه مهم است. پس از دستیابی به یک طبقه بندی صحیح، مگر در شرایط خاص، باید از تغییر معنادار آن اجتناب کرد. مشاهده روندها در سیاست مالی دولت و مقایسه این سیاست ها در زمان ها و کشورهای مختلف تنها در صورت پایدار ماندن نظام طبقه بندی امکان پذیر است.

۲. ویژگی های اصلی یک نظام طبقه بندی مناسب چیست؟

با هدف ارائه اطلاعات صحیح به سیاست گزاران، مدیران دولتی، قانون گزاران و عموم جامعه، نخستین هدف طبقه بندی بودجه اطمینان حاصل کردن از این موضوع است که بودجه با سه اصل اساسی مدیریت صحیح بودجه دولت سازگار است. اصل جامعیت تضمین می کند که بودجه تمامی دستگاه های دولتی و نهادهایی که وظایف و عملیات دولت را انجام می دهند پوشش می دهد و دید یکپارچه و کاملی از وظایف و عملکرد آن ها فراهم می کند. اصل یکپارچگی تضمین می کند که بودجه، مخارج و درآمدهای تمامی دستگاه ها و نهادهایی که وظایف و عملیات دولت را انجام می دهند شامل می شود. این اصل تضمین می کند که بودجه در محدود کردن مخارج کلی و بخشی دولت کارا عمل می کند و بهینگی در تخصیص منابع رعایت می شود. اصل سازگاری درونی بین مؤلفه های مختلف بودجه تضمین می کند که به طور خاص، مخارج جاری که برای حفظ و ادامه عملکرد پروژه های سرمایه گذاری پیشین نیاز است به طور کامل در بودجه منعکس می شود. علاوه بر این، این اصل تضمین می کند که نظام بودجه واحدی وجود دارد که مسئولیت های آماده سازی و اجرای بودجه برای مخارج جاری و سرمایه ای (توسعه ای) را در یک نهاد واحد مرکزی نظیر وزارت دارایی انجام می دهد. رویکردهای مختلف بودجه ریزی به طور معمول بر ساختار طبقه بندی اثرگذار است. به عنوان مثال بودجه ریزی انطباقی^۱ بر این موضوع



تمرکز می‌کند که استفاده از منابع دولت بر قوانین بودجه سازگار باشد و به این ترتیب نیازمند یک طبقه بندی صحیح از تراکنش‌ها و دستگاه‌های دریافت کننده منابع و هزینه کننده مخارج است. سیاستگذاری و بهینگی تخصیص منابع پایه طبقه بندی بر مبنای وظایف و برنامه‌هاست^۲. برای ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها نیازمند طبقه بندی دقیق برنامه‌ها بر مبنای خروجی و فعالیت^۳ هستیم. نظارت مالی نیازمند یک طبقه بندی اقتصادی بر مبنای مفاهیم مشخص (به عنوان مثال مجزا کردن دریافت‌ها از پرداخت‌ها^۴) است. دستیابی همزمان به تمامی این اهداف نیازمند یک رویکرد عملی و انعطاف پذیر برای طبقه بندی است.

یک طبقه بندی مناسب باید طبقه بندی درآمدها و نیز طبقه بندی اداری، اقتصادی و عملکردی^۵ هزینه‌ها را در بر داشته باشد. طبقه بندی اداری نهادهایی را مشخص می‌کند که موظف به اداره بخشی از بودجه عمومی هستند؛ به عنوان مثال وزارت آموزش و پرورش و وزارت بهداشت و در سطح ریزتر مدارس و بیمارستان‌ها. طبقه بندی اقتصادی نوع هزینه کرد را مشخص می‌کند که به عنوان مثال می‌تواند شامل حقوق، خرید کالا و خدمات، پرداخت‌های انتقالی و مخارج سرمایه‌ای باشد. طبقه بندی عملکردی مخارج را بر مبنای هدف آن‌ها مشخص می‌کند. هر سه نوع طبقه بندی برای استفاده از اطلاعات بودجه‌ای ضروری است.

بسیاری از کشورها در راستای افزایش شفافیت و پاسخگویی رویه‌های طبقه بندی مضاعفی دارند؛ اما باید توجه داشت که در صورتی که در افزودن رویه‌های طبقه بندی جدید دقت کافی رعایت نشود ممکن است پیچیدگی ایجاد شده منجر به تولید اطلاعات غیرقابل اعتمادی شود. علاوه بر این ظرفیت تولید و حفظ داده‌ها باید با این نظام‌های طبقه بندی هماهنگ باشد. ممکن است بسیاری از نیازهای داده‌ای با یک بار جمع‌آوری اطلاعات برطرف شود و نیازی به وارد کردن این اطلاعات در طبقه بندی بودجه‌ای وجود نداشته باشد. ویژگی‌های زیر برای دستیابی به یک نظام طبقه بندی که می‌تواند دستیابی به اطلاعات قابل اعتماد، مفید و به موقع را تضمین نماید ضروری است.^۶

● تمایز بین طبقه بندی اداری و اقتصادی:

طبقه بندی اداری و اقتصادی اطلاعات متفاوتی را فراهم می‌کنند. طبقه بندی اقتصادی اطلاعاتی را در زمینه نوع مخارج و درآمدها فراهم می‌کند در حالی که طبقه بندی اداری ساختار سازمانی بخش دولتی که منابع را در اختیار دارد و مصرف می‌کند ارائه می‌دهد. طبقه بندی اداری برای روشن کردن مسئولیت‌ها در بلوک‌های اصلی هزینه‌کرد دولتی و نیز برای اجرای روزانه امور بودجه ضروری است. مخارج ممکن است برای هر دستگاه و نهاد دولتی به زیر گروه‌های مجزایی تقسیم شود.

● استقلال گروه‌ها در طبقه بندی اداری و اقتصادی:

مستقل بودن طبقه بندی اداری و اقتصادی از ضروریات یک نظام طبقه بندی صحیح است. طبقه بندی اقتصادی می‌تواند مشخص کند که درآمد دولت از مالیات یا از فروش کالا و خدمات ناشی شده است اما این که این درآمد به دولت مرکزی تعلق می‌گیرد و یا به یک نهاد دولتی محلی، در طبقه بندی اقتصادی دیده نمی‌شود.^۷

● استفاده از طبقه بندی عملکردی:

طبقه بندی عملکردی فعالیت‌های دولت را با توجه به اهداف آن (به عنوان مثال، آموزش، بهداشت، رفاه اجتماعی و ...) گروه بندی می‌کند. این طبقه بندی مستقل از ساختار اداری و سازمانی صورت می‌گیرد و به طور خاص، برای

2- Function and program

3- Output and activity

4- Receipts and borrowing

5- Administrative, Economic and functional classifications

۶- در برخی از کشورها تمایز میان درآمدها، مخارج و تراکنش‌های مالی مرتبط با دارایی‌ها و بدهی‌ها نیز نیاز است. این تمایز برای اندازه‌گیری اثر سیاست‌های مالی مناسب است.

۷- در بعضی از کشورها بودجه با استفاده از پروژه‌های مشخص که در برخی موارد با استفاده از اهدای کمک تأمین مالی می‌شود اجرا می‌شود. یک پروژه یک فعالیت یکتا و غیرقابل تقسیم با برنامه زمانی و بودجه مشخص است. برخی از پروژه‌ها توسط ترتیب سازمانی مخصوص به خود مدیریت می‌شوند و بودجه و حساب بانکی مجزا دارند. در چنین شرایطی بودجه به عنوان زیرمجموعه واحد هزینه‌ای که آن را مدیریت می‌کند در نظر گرفته می‌شود.

تصمیم‌گیری در مورد نحوه تخصیص منابع در میان بخش‌های مختلف دولت مفید است. یک طبقه‌بندی عملکردی مناسب و پایدار برای تولید داده‌هایی که قادر به تحلیل و مقایسه مخارج دولت در زمان‌های مختلف و سال‌های مالی متفاوت است ضروری است. طبقه‌بندی عملکردهای دولت که توسط سازمان ملل متحد ارائه شده است (COFOG) به عنوان یک استاندارد جهانی در این زمینه پذیرفته شده است.

● منحصر به فرد بودن:^۸

هر ردیف در نظام طبقه‌بندی صحیح بودجه باید کاملاً مستقل از سایر ردیف‌های بودجه باشد. در ادامه با تفصیل بیشتری به این موضوع خواهیم پرداخت.

۳. ساختار نظام طبقه‌بندی بودجه

جزئیات نظام طبقه‌بندی بودجه باید به درستی طراحی شود تا دستیابی به داده‌های معنادار و قابل اعتماد را تضمین کند و امکان اصلاحات احتمالی در آینده را بدون ایجاد مشکل فراهم کند. این ویژگی‌های اساسی در نظام کدینگ این طبقه‌بندی مستتر است. راهنمای داده‌های مالی دولت که توسط صندوق بین‌المللی پول منتشر شده است (۲۰۰۱GFSM) چارچوب استاندارد را برای ایجاد یک ساختار طبقه‌بندی بودجه‌ای جدید یا توسعه نظام موجود طبقه‌بندی فراهم می‌کند.^۹

با این وجود ۲۰۰۱GFSM در ابتدا به عنوان یک ساختار گزارش‌دهی آماری طراحی شد و به این ترتیب برای تأمین اهداف مورد نظر طبقه‌بندی بودجه‌ای کافی نیست. این چارچوب بر درآمدها و نیز گزارش‌دهی اقتصادی و عملکردی با هدف دستیابی به آمار تمرکز می‌کند در حالی که یک طبقه‌بندی بودجه‌ای باید ابزاری برای اهداف سیاست‌گذاری، اجرای بودجه و حسابداری صحیح نیز فراهم کند. به این ترتیب برای آماده‌سازی و اجرای بودجه نیاز به یک نظام طبقه‌بندی بودجه برای مخارج و درآمدها داریم. برخی از کشورها نظیر برزیل طبقه‌بندی‌های مطلوبی را بدون استفاده از GFS فراهم کرده‌اند که به خوبی بر نیازها و ظرفیت‌هایشان منطبق است.

۳-۱. طبقه‌بندی درآمدها^{۱۰}

بر طبق چارچوب ۲۰۰۱GFSM، درآمد دولت را به طبقه‌های زیر می‌توان تقسیم کرد: ۱. مالیات، ۲. مشارکت‌های اجتماعی، ۳. کمک‌های مالی و ۴. سایر درآمدها. برای درآمدهای مالیاتی طبقه‌بندی به طور معمول بر مبنای پایه مالیاتی صورت می‌گیرد (به عنوان مثال درآمد، مخارج، پس‌انداز، دارایی و ...).

چارچوب ۲۰۰۱GFSM اجازه می‌دهد تا درآمدها بر پایه حسابداری تعهدی ثبت شوند به این معنی که مطالبه آتی دولت برای دریافت مالیات یا هر درآمد دیگری در زمان فعالیت، اتفاق یا تراکنش مربوط به درآمد مورد نظر ثبت می‌شود. اعمال این قاعده کلی باید در صورت نیاز برای درآمدهای مختلف در هر بخش طبقه‌بندی مشخص شود.^{۱۱}

8- Mutual exclusivity

۹- این چارچوب با همکاری صندوق بین‌المللی پول (IMF)، سازمان ملل (UN)، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) و اداره آمار مرکز آمار اروپا (Eurostat) طراحی شد. این چارچوب همچنین طبقه‌بندی عملکردی دولت که توسط OECD و UN طراحی شده است را شامل می‌شود.

۱۰- نظام طبقه‌بندی ۲۰۰۱GFSM برای درآمدهای دولتی در بخش پیوست ارائه شده است.

۱۱- این قاعده کلی، در صورتی که کشور مورد نظر ظرفیت کافی برای وصول درآمدها را نداشته باشد، می‌تواند مشکل‌زا باشد.

استفاده از راهنمای داده‌های مالی دولت (GFSM 2001) برای طراحی طبقه‌بندی بودجه

راهنمای داده‌های مالی دولت رهنمودهای مشخصی را در مورد برخی ویژگی‌های مطلوب طبقه‌بندی اقتصادی و عملکردی ارائه می‌دهد.

● **طبقه‌بندی اقتصادی GFSM 2001** در پیوست ارائه شده است. این طبقه‌بندی مبنای تعهدی دارد و با این دید طراحی شده است که بتواند مقایسه‌پذیری آماری را بین گزارش‌های مالی و حساب‌های ملی ممکن کند. با این وجود، به استثنای مصرف سرمایه ثابت، ردیف‌های طبقه‌بندی اقتصادی دولت که در GFSM 2001 آورده شده است به صورت یکسان برای مبنای نقدی و تعهدی اعمال می‌شود.^۱ در برخی موارد، جداول استاندارد GFS، داده‌ها را به صورت خالص گزارش می‌کند. این داده‌ها می‌تواند برای تحلیل‌های اقتصاد کلان کافی باشد اما برای مرتب‌سازی و مدیریت بودجه مناسب نیست. در حساب‌های دولتی جریان‌ها ناخالص باید ثبت و گزارش شوند. به این ترتیب از دیدگاه سیاست‌گذاری، کسب دارایی‌های مالی جدید برای اهداف سیاستی جدید (برای مثال وام‌دهی به شرکت‌های دولتی) باید به صورت مجزا از بازپرداخت وام‌ها که نتیجه سیاست‌های گذشته است گزارش شود.

● **طبقه‌بندی عملکردی دولت GFSM 2001^۲** به طبقه‌بندی عملکردهای دولت که توسط سازمان ملل ارائه شده است (COFOG) مرتبط است.^۳ استفاده از طبقه‌بندی COFOG به جای یک طبقه‌بندی اختصاصی مزایایی دارد. این شیوه پیشتر طراحی و در راهنمای GFS مستند شده است. استفاده از این شیوه مقایسه بین‌المللی را تسهیل می‌کند. با این وجود، بسیاری از کشورها ممکن است تصمیم بگیرند نظام COFOG را با هدف تناسب با ساختار برنامه‌های خود و هماهنگی با موضوعات سیاست‌گذاری خاص توسعه دهند. این موضوع در GFSM 2001 در نظر گرفته شده است.^۴ در چنین شرایطی یک جدول ارتباطی میان طبقه‌بندی COFOG و طبقه‌بندی عملکردی، برنامه‌ای یا سازمانی کشور مورد نظر نیاز است تا تهیه گزارش‌هایی که باید بر مبنای طبقه‌بندی COFOG تهیه شوند را ممکن کند.

۱ - در طبقه‌بندی اقتصادی GFSM 2001، کسب دارایی غیرمالی از طریق خرید یا تهاتر ارزش خالص را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد و تراکنش مورد نظر در زمره مخارج نخواهد بود. این یک تراکنش در دارایی‌های غیرمالی است. وقتی مالکیت یک دارایی بدون دریافتی با ارزشی واگذار می‌شود ارزش خالص واحد کاهش یافته است و هزینه به عنوان نوعی انتقال سرمایه ثبت می‌شود.

۲ - طبقه‌بندی عملکردی GFSM 2001 در پیوست ارائه شده است.

۳ - طبقه‌بندی عملکردی GFSM 2001 به تراکنش‌های هزینه‌ای محدود نیست. کسب دارایی‌های غیرمالی نیز می‌تواند با استفاده از این طبقه‌بندی مرتب شود. علاوه بر این طبقه‌بندی‌های اقتصادی و عملکردی می‌توانند با هم ترکیب شوند تا نوع تراکنش‌های انجام شده در هر عملکرد را توضیح دهند.

۴ - البته این به این معنی نیست که یک کشور می‌تواند عملکردهای مختلف را با هم ترکیب کند یا به عنوان مثال عملکردی مرتبط با آموزش را در طبقه مهاجرت قرار دهد یا عملکردهای متفاوتی برای آن چه در GFSM ۲۰۰۱ به عنوان عملکردی واحد تعریف شده است در نظر بگیرد.

۲-۳. طبقه بندی مخارج

مخارج بر مبنای طبقه بندی اقتصادی، اداری و عملکردی ثبت و گزارش می شوند. کد بودجه ای برای هر پرداخت باید تمامی اطلاعات مربوط به آن پرداخت را شامل شود. جدول ۱ در قالب یک مثال، نمایی از طبقه بندی مخارج را نشان می دهد که شامل سه طبقه بندی اصلی، ۸ طبقه بندی جزئی (عنوان، فصل و ...) و ۱۳ کاراکتر است. اسامی این طبقه بندی های جزئی ممکن است در کشورهای مختلف متفاوت باشد.

جدول ۱: نمایی از طبقه بندی مخارج

طبقه بندی عملکردی			طبقه بندی اقتصادی			طبقه بندی اداری	
عملکرد ثانویه	عملکرد	عملکرد اصلی	بند	ماده	بخش	قسمت	عنوان
رده	فصل	امور	اطلاعات اضافه	طبقه فرعی	طبقه اصلی	واحد مدیریت	وزارتخانه
کشاورزی	کشاورزی و جنگلداری	امور اقتصادی	حقوق و دستمزد نقدی	جبران خدمات کارکنان	مخارج	اداره کل کشاورزی	وزارتخانه کشاورزی
۱ کاراکتر	۱ کاراکتر	۳ کاراکتر	۲ کاراکتر	۱ کاراکتر	۱ کاراکتر	۲ کاراکتر	۲ کاراکتر

اساس نقشه طبقه بندی مخارج که در این جدول نیز نمایش داده شده است، این است که هر طبقه بندی ویژگی های توصیفی مشخصی دارد که متفاوت و مستقل از دو طبقه بندی دیگر است. مهم است که هر تراکنش مرتبط با مخارج به گونه ای شفاف، بدون همپوشانی و بدون تکرار به هر یک از طبقه بندی ها نسبت داده شود.

جدول ۲: افزودن اطلاعات اضافه به طبقه بندی اصلی

طبقه بندی مضاعف		طبقه بندی عملکردی			طبقه بندی اقتصادی			طبقه بندی اداری		
ذینفع نهایی	منبع تأمین مالی	عملکرد ثانویه	عملکرد	عملکرد اصلی	بند	ماده	بخش	موقعیت جغرافیایی	قسمت	عنوان
نهاد دولتی	بودجه عمومی	رده	فصل	امور	اطلاعات اضافه	طبقه فرعی	طبقه اصلی	کد پستی	واحد مدیریت	وزارتخانه
کد شناسه (شامل کد جغرافیایی)	سایر منابع	کشاورزی	کشاورزی و جنگلداری	امور اقتصادی	حقوق و دستمزد نقدی	جبران خدمات کارکنان	مخارج	تعریف شده توسط مرکز آمار	اداره کل کشاورزی	وزارتخانه کشاورزی
کاراکتر	۱ کاراکتر	۵ کاراکتر	۲ کاراکتر	۱ کاراکتر	۱ کاراکتر	۱ کاراکتر	۴ کاراکتر	۲ کاراکتر	۲ کاراکتر	۲ کاراکتر

۴. گونه‌های مضاعف طبقه‌بندی بودجه

علاوه بر طبقه‌بندی اداری، عملکردی و اقتصادی، انواع دیگر طبقه‌بندی ممکن است ارائه شود که انواع گوناگونی از اطلاعات مکمل را ارائه می‌کند. به طور خاص می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- طبقه‌بندی جغرافیایی واحدهای اداری دولتی، پرداخت‌کنندگان مالیات یا دریافت‌کنندگان یارانه دولتی.
- طبقه‌بندی ذینفعان نهایی دریافت‌کننده یارانه و خدمات دولتی.
- طبقه‌بندی منابع تأمین مالی و وجوه مشابهی که برای ثبت وام‌ها و کمک هزینه‌های بیرونی به کار می‌رود.^{۱۲}

جدول ۲ ترکیب این گروه‌بندی‌های جدید با ساختار پیشین طبقه‌بندی را نمایش می‌دهد که یک کد ۲۴ کاراکتري را می‌سازد.

۴-۱. استفاده از طبقه‌بندی بودجه‌ای برای رصد مخارج مقابله با فقر

یک طبقه‌بندی مناسب بودجه‌ای باید بتواند مشخص کند که کدام ردیف‌های بودجه‌ای از مخارج برنامه‌های مقابله با فقر اثر می‌پذیرند. در بسیاری از کشورها برنامه‌ی استراتژی کاهش فقر (PRSP)^{۱۳} مخارجی را برای کاهش فقر در نظر می‌گیرند. در این صورت هزینه‌های دولتی صرف شده برای کاهش فقر باید با طبقه‌بندی بودجه‌ای موجود هماهنگ باشد تا امکان ارائه گزارش‌های حسابداری دوره‌ای برای رصد میزان دستیابی به اهداف را فراهم کند. به صورت ایده‌آل استفاده از یک طبقه‌بندی مبتنی بر برنامه یا یک طبقه‌بندی عملکردی (در سطح زیرفعالیت) برای این موضوع پیشنهاد می‌شود. یک چالش اساسی در این زمینه سطح جزئیات هزینه‌کردهایی است که در برنامه استراتژی کاهش فقر ارائه می‌شود. گاهی اوقات این هزینه‌ها بسیار کلی ذکر می‌شوند (به عنوان مثال تحصیلات ابتدایی یا بهبود سلامت) و گاهی اوقات نیز سطح جزئیات ذکر شده بسیار زیاد است (حفر یک چاه آب جدید در روستای X). بر مبنای برنامه استراتژی کاهش فقر (PRSP) می‌توان یک نظام نمره‌دهی ۰ و ۱ برای تراکنش‌های مختلف در نظر گرفت به نحوی که مخارج غیر مرتبط با استراتژی کاهش فقر و ۱ مخارج مرتبط با کاهش فقر را مشخص کند؛ اما چنین نظامی صرفاً اطلاعاتی کلی فراهم می‌کند که باید با سایر طبقه‌بندی‌های مرتبط با مخارج ترکیب شود تا داده‌های مناسبی در زمینه مخارج مرتبط با کاهش فقر فراهم کند.

استفاده از طبقه‌بندی بودجه‌ای برای رصد هزینه‌های مقابله با فقر مزایای بسیاری دارد. این مخارج می‌تواند با استفاده از داده‌های بودجه‌ای شناسایی شود و ارتباط بین برنامه استراتژی کاهش فقر و بودجه سالانه می‌تواند تحلیل شود. این شناسایی و ایجاد ارتباط می‌تواند به مدد یک جدول ارتباطی که داده‌های PRSP را با طبقه‌بندی عملکردی بودجه مرتبط می‌کند انجام شود. جدول ۳ مثالی از این روش ارائه می‌کند.

۱۲- در استفاده از این طبقه‌بندی باید دقت کرد. نخست، این موضوع با اصل جامعیت بودجه در تضاد است (بودجه باید تصویر جامعی از درآمدها و مخارج دولت فراهم کند). دوم، استفاده از آن نباید منجر به یک مکانیزم اختصاصی پیچیده برای اجرای بودجه شود.

جدول ۳: جدول ایجاد ارتباط میان برنامه استراتژی کاهش فقر و طبقه بندی بودجه‌ای

کد عملکرد	عملکرد مرتبط	برنامه استراتژی کاهش فقر
۷۰۷	سلامت (تمامی زیر عملکردها)	بهبود سلامت مردم
۷۰۸۲۱	فرهنگ	
۷۰۶۳۱	عرضه آب	دسترسی به آب سالم
۷۰۶۶۱	تحقیق و توسعه در تسهیلات مناطق مسکونی	
۷۰۵۱۱	مدیریت پسماند	توسعه و بهبود محیط زیست
۷۰۵۴۱	حفاظت از تنوع زیستی و زیست بوم	

۴-۲. طبقه بندی مبتنی بر برنامه

برنامه مجموعه‌ای از فعالیت‌ها است که یک هدف سیاستگذاری مشخص را دنبال می‌کند (به عنوان مثال آموزش پیش دبستانی یا توسعه محصولات کشاورزی). برخلاف طبقه بندی عملکردی، طبقه بندی مبتنی بر برنامه اهداف سیاستگذاری دولت و راه رسیدن به این اهداف را در نظر می‌گیرد. برنامه می‌تواند به گروه‌های همگنی به نام فعالیت تقسیم شود (مثلاً فعالیت واکسیناسیون در برنامه مقابله با بیماری‌ها) که خود شامل مجموعه‌ای از قدم‌ها و پروژه‌ها خواهد بود.

طبقه بندی مخارج بر مبنای برنامه دو هدف اصلی را تأمین می‌کند:

- هدف تمامی هزینه‌کردهای دولت را تعیین و شفاف می‌کند.
- نظارت بر عملکرد را با توجه به شاخصه‌های عملکردی که می‌تواند مبتنی بر ورودی، خروجی یا دستاورد^{۱۴} یک برنامه مشخص باشد انجام می‌دهد.

طبقه بندی مبتنی بر برنامه می‌تواند به افزایش شفافیت و پاسخگویی منجر شود و امکان برقراری ارتباط میان ورودی‌ها و اهداف فراهم کند.

وقتی به دنبال اجرای طبقه بندی مبتنی بر برنامه هستیم ضروری است که نسبت به مجموعه‌ای از عوامل اطمینان حاصل کنیم:

- مسئولیت مدیریت و اجرای برنامه و پاسخگویی نسبت به نتایج آن به طور دقیق به واحدی مشخص در یک وزارتخانه یا نهاد دولتی واگذار شده است.^{۱۵}

۱۴- Input, output or outcome: ورودی‌ها منابع مورد نیاز برای تولید خروجی‌ها هستند. ورودی‌ها به طور معمول در قالب میزان مخارج یا خود منابع (به عنوان مثال تعداد کارکنان یا روزهای کاری مورد نیاز) بیان می‌شوند. خروجی‌ها تولیدات یا خدماتی را نشان می‌دهند که به طور مستقیم در نتیجه یک فعالیت یا برنامه تولید می‌شوند. خروجی‌ها می‌توانند برای مواردی نظیر تعیین هدف برای کارکنان یا اندازه‌گیری عملکرد مفید باشند اما قادر نیستند دستیابی به هدف نهایی و اصلی برنامه را مشخص کنند. دستاورد تغییرات اجتماعی یا اقتصادی را نشان می‌دهد که در اثر یک ابزار سیاستی، برنامه یا فعالیت حاصل شده است. دستاوردها از مخارج که اثر مستقیم و بلافاصله یک برنامه یا فعالیت را مشخص می‌کند متفاوت هستند. به عنوان مثال دستاورد کمپین تست تصادفی تنفس توسط پلیس می‌تواند کاهش رانندگی در شرایط عدم تعادل باشد اما یکی از خروجی‌ها می‌تواند تعداد رانندگانی باشد که به دلیل این موضوع جریمه شده‌اند.

۱۵- این موضوع ممکن است نیازمند بازبینی ساختار اداری وزارتخانه‌ها باشد که چندان آسان نیست.

● نیاز به جمع‌آوری و تحلیل داده در مرزهای معقول و امکان‌پذیر در نظر گرفته شده است.

طبقه‌بندی مبتنی بر برنامه این انگیزه را برای مدیران فراهم می‌کند که اهداف و دستاوردهای مورد انتظار خود را به درستی مشخص کنند و اهدافی که به آن دست یافته‌اند را مدنظر قرار دهند. از این رو این طبقه‌بندی به طور معمول به بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد مرتبط می‌شود. مشابه طبقه‌بندی اداری برای طبقه‌بندی مبتنی بر برنامه نیز شیوه‌کدینگ مشخصی وجود ندارد و این طبقه‌بندی با توجه به نیاز هر کشور متفاوت خواهد بود.

جدول ۴ نمونه‌ای از طبقه‌بندی بودجه‌ای با استفاده از طبقه‌بندی مبتنی بر برنامه را نمایش می‌دهد. در این مثال طبقه‌بندی اداری با طبقه‌بندی برنامه‌ای جایگزین شده و فرض شده است که هر برنامه تنها توسط یک وزارتخانه اجرا می‌شود. این آسانترین راه معرفی برنامه است که اطمینان از پاسخگویی و رصد مخارج را امکان‌پذیر می‌کند. در صورتی که یک برنامه میان مجموعه‌ای از نهادها و وزارتخانه‌ها مشترک باشد^{۱۶} لازم است شفاف شود که مسئولیت هر بخش از برنامه دقیقاً بر عهده کدام نهاد است.

جدول ۴: مثالی از طبقه‌بندی بودجه‌ای با استفاده از طبقه‌بندی مبتنی بر برنامه

سایر	طبقه‌بندی عملکردی		طبقه‌بندی اقتصادی			طبقه‌بندی برنامه‌ای					
	ذینفع نهایی	منبع تأمین مالی	عملکرد ثانویه	عملکرد اصلی	بخش	ماده	بند	زیربرنامه	واحد	مدیریت برنامه	وزارتخانه
نهاد دولتی	بودجه عمومی	رده	فصل	امور	اطلاعات اضافه	طبقه فرعی	طبقه اصلی	زیربرنامه	واحد مدیریت کننده	مدیریت برنامه	وزارتخانه
کد شناسه (شامل کد جغرافیایی)	درآمد نفت	کشاورزی	کشاورزی و جنگلداری	امور اقتصادی	آموزش نیرو	خرید کالا و خدمات	مخارج	کمک به پرورش دهندگان مرغ	نیروی انسانی	اداره کل کشاورزی	کشاورزی
کاراکتر	۱ کاراکتر		۵ کاراکتر		۲ کاراکتر	۱ کاراکتر	۱ کاراکتر	۱ کاراکتر	۲ کاراکتر	۱ کاراکتر	۲ کاراکتر

۱۶- طراحی برنامه‌هایی که چندین وزارتخانه را درگیر می‌کند به طور معمول توصیه نمی‌شود.

۵. رابطه میان طبقه بندی بودجه‌ای و طبقه بندی حسابداری

در بسیاری از کشورها رویه خوبی است که طبقه بندی بودجه‌ای و طبقه بندی حسابداری (همان طبقه بندی گزارش دهی مالی) کاملاً متحد باشد.^{۱۷} طبقه بندی واحد بودجه‌ای و حسابداری حساب‌های مرتبط دارایی و بدهی را در خود جای می‌دهد. این حساب‌ها شامل تمامی حساب‌های مالی مرتبط با عملیات دولتی در بانک مرکزی، بانک‌های تجاری، سایر نهادهای مالی و حساب‌های معلق^{۱۸} است. این شیوه به ویژه در کشورهای انگلیسی زبان رایج است که استفاده از نمودار حساب‌ها شیوه‌ای معمول برای ثبت اطلاعات مالی و بودجه‌ای دولت به شمار می‌رود.^{۱۹} نمونه‌ای از این شیوه در پیوست‌ها ارائه شده است.

در بعضی کشورها اما طبقه بندی‌های بودجه‌ای و حسابداری کاملاً مجزا هستند^{۲۰} یا تنها اشتراکات کمی دارند.^{۲۱} این دو طبقه بندی ممکن است از لحاظ ساختاری و نیز داده‌ای کاملاً متفاوت باشند. در چنین شرایطی نبود ارتباطی یک به یک میان ورودی‌های هر یک از دو ساختار طبقه بندی می‌تواند به از دست دادن اطلاعات منجر شود. تحلیل قطعی نتیجه حسابداری یک عملکرد بودجه‌ای ممکن نخواهد بود و متقابلاً تراکنش‌های حسابداری یکسان ممکن است عملیات بودجه‌ای مشابه را منعکس نکنند. برای حل این موضوع می‌توان به شیوه‌های گوناگونی متوسل شد که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- اجرای یک پایگاه داده مرکزی که اطلاعات بودجه‌ای و حسابداری را به طور همزمان ذخیره می‌کند و به این ترتیب هر ورودی در طبقه بندی بودجه‌ای به طور سیستماتیک با یک ورودی در طبقه بندی حسابداری مرتبط می‌شود.
- معرفی یک ارائه مجزا در طبقه بندی حسابداری برای اطمینان از ثبت صحیح اطلاعات بودجه‌ای (از طریق یک گروه خاص از عملیات‌ها).^{۲۲}
- هماهنگ کردن ساختار و پوشش هر دو طبقه بندی و شکل دهی یک جدول ارتباطی میان بخش‌های مختلف طبقه بندی‌ها^{۲۳}

۱۷- طبقه بندی بودجه به همه اشکال شناسه دهی اشاره می‌کند که برای توصیف تراکنش‌های مرتبط با مخارج و درآمدها در فرآیند طراحی، تصویب و اجرای بودجه به کار می‌رود. طبقه بندی بودجه در سطح تجمیعی مشخص برای ارائه بودجه به پارلمان به کار می‌رود و پس از تصویب پارلمان محدوده قانونی مخارج و برنامه‌های پذیرفته شده در سمت درآمدها را مشخص می‌کند. طبقه بندی حسابداری (طبقه بندی گزارش دهی مالی) نمودار حساب‌هاست که برای امور اداری، ثبتی و گزارش دهی تراکنش‌های مالی استفاده می‌شود.

۱۸- حساب معلق (Suspense account) یک حساب موقت یا دائم برای ثبت ورودی‌های مشکوک و مورد اختلاف است که تا زمان تحلیل و طبقه بندی دائمی باید منتظر بمانند.

۱۹- این شیوه همچنین در کشورهایی نظیر برزیل و موزامبیک به کار رفته است.

۲۰- به عنوان مثال در مکزیک این شرایط برقرار است.

۲۱- در کشورهای فرانسوی زبان، این اشتراکات به طبقه بندی اقتصادی (با گروه‌های درآمدی و مخارجی) محدود بوده است.

۲۲- به عنوان مثال در فرانسه تا سالهای اخیر مجموعه‌ای از حساب‌های مخصوص کمکی استفاده می‌شد تا ارتباط و اتصال میان تراکنش‌های حسابداری و ردیف‌های بودجه‌ای را تضمین نماید.

۲۳- شیوه سوم در حال حاضر در کشورهایی نظیر آرژانتین استفاده می‌شود.

۶. پیش شرطها برای اجرای موفق یک طبقه بندی بودجه ای جدید

۶-۱. مالکیت سیاسی

بدون ضمانت اجرا و مدیریت در یک سطح بالای سیاسی امکان اجرای موفقیت آمیز پروژه اصلاح طبقه بندی بودجه ممکن نیست. حمایت نهاد قانونگذار نیز ضروری است تا علاوه بر تصویب قوانین جدید مدیریت مالی دولتی، ساختار جدید بودجه و گزارش دهی مالی را تأیید کند و مورد استفاده قرار دهد.

۶-۲. ظرفیت تکنیکی

ایجاد ظرفیت مورد نیاز برای اصلاح ساختار بودجه نیز یکی دیگر از مؤلفه های ضامن موفقیت است. اگر وزارت دارایی یا نهاد متولی به میزان کفایت از نیروهای با تجربه و آموزش دیده و منابع برخوردار نباشد احتمال مؤثر بودن ساختار جدید پایین خواهد بود. تقویت ظرفیت تکنیکی در دفاتر بودجه وزارتخانه های مختلف و نیز تمامی نهادهای مرتبط با بودجه (نظیر خزانه داری، دیوان محاسبات و ...) نیز امری ضروری است. مشاوران خارجی می توانند به عنوان مکمل نیروها و منابع داخلی در فرآیند اصلاح همکاری کنند اما هرگز نمی توانند نبود ظرفیت کافی داخلی را جبران کنند.

۶-۳. نظام اطلاعاتی

هرچند یک نظام بودجه مدرن می تواند به صورت دستی نیز اجرا شود استفاده از یک نظام ساده الکترونیکی کاملاً ترجیح دارد. پردازش کامپیوتری داده های بودجه ای امکان دسته بندی اطلاعات در طبقه بندی های مختلف را فراهم می کند و عملکرد در حوزه هایی نظیر حسابداری اداری و گزارش دهی را تقویت می کند. در بسیاری از کشورها، اصلاح ساختاری بودجه به عنوان بخشی از پروژه توسعه نظام الکترونیک اطلاعات مدیریت مالی دولت (IFMIS) اجرا شده است.

۷. قدم های اساسی در فرآیند اصلاح طبقه بندی بودجه

با توجه به نوع اصلاح و شرایط موجود در یک کشور فرآیند اصلاح طبقه بندی بودجه، به ویژه زمانی که انطباق با طبقه بندی حسابداری نیز مدنظر است، می تواند فرآیندی بسیار طولانی باشد. تغییرات در ساختار قانونی و نظارتی بودجه، نظام مدیریت مالی و اطلاعاتی دولت و نیز برنامه های توسعه ای و آموزشی برای افزایش آگاهی و تجربه نیروهای درگیر ضروری است. جدول ۵ مثالی از یک جدول زمانی برای معرفی یک طبقه بندی جدید بودجه ای است. برای آماده سازی و اجرای هر قدم باید زمان

کافی در نظر گرفته شود. در بیشتر کشورها کار بر روی آماده سازی طبقه بندی جدید باید حداقل ۶ ماه قبل از سال جدید بودجه ای و در شرایط وجود نمودار حساب ها (COA) حداقل دو ماه قبل از اجرا، تکمیل شود.^{۲۴} فرآیند گذار با طول دوره کافی باید پیش از اجرای کامل طبقه بندی جدید در نظر گرفته شود تا به این ترتیب (۱) نظام جدید قابل ارزیابی توسط بازیگران اصلی فرآیند اصلاح (وزارتخانه ها، دیوان محاسبات، قانونگذاران و...) باشد، (۲) دفترچه های راهنما فراهم و فرآیند آموزش نیروها در وزارتخانه ها، نهادهای محلی بودجه و سایر نهادهای درگیر تکمیل شود و (۳) ساختار قانونی برای پاسخ به نیازهای جدید ترمیم شود. انتقال اطلاعات و مالکیت عناصری ضروری در فرآیند تهیه و اجرای بودجه بر مبنای یک چارچوب طبقه بندی جدید هستند.

جدول ۵: جدول زمانی معرفی یک طبقه بندی بودجه ای جدید و هماهنگ با طبقه بندی حسابداری

تاریخ اتمام	نهاد مسئول	فعالیت
۳۰ ژوئن	وزارت دارایی	تأیید طبقه های اصلی درآمد، مخارج و آئیم های مالی و تهیه گزارش اولیه طبقه بندی بودجه
۳۱ اکتبر	وزارت دارایی - وزارتخانه های منتخب	تکمیل فرآیند بازنگری و ترمیم نهایی طبقه بندی بودجه
۳۱ دسامبر	وزارت دارایی	تصویب رسمی طبقه بندی بودجه و ارسال بودجه بر مبنای طبقه بندی جدید برای شورای وزیران
۳۱ مارچ	وزارت دارایی	تکمیل مطالب و موارد لازم برای آموزش طبقه بندی جدید و آموزش این طبقه بندی به نهادهای درگیر
آوریل	وزارت دارایی	انتشار بخشنامه های بودجه بر مبنای طبقه بندی جدید بودجه ای
۳۱ جولای	نهادهای متولی بودجه	ارسال پیشنهاد بودجه بر مبنای طبقه بندی جدید
۳۱ جولای	وزارت دارایی و نهادهای متولی بودجه	تکمیل اصلاحات در نظام بودجه ای و داده های ثبتی بودجه
۳۱ جولای	وزارت دارایی	تهیه گزارش اولیه چارت حسابداری (Chart of accounts)
۳۰ سپتامبر	وزارت دارایی - وزارتخانه های منتخب - مشاوران	تکمیل فرآیند بازنگری و ترمیم نهایی چارت جدید حسابداری
اکتبر	وزارت دارایی	ارسال بودجه برای مجلس ملی
۳۱ اکتبر	وزارت دارایی	تصویب رسمی چارت جدید حسابداری
آگوست-دسامبر	وزارت دارایی	تکمیل موارد و مطالب آموزشی برای چارت جدید حساب ها و آموزش نیروهای حسابداری
آگوست-دسامبر	وزارت دارایی و نهادهای متولی بودجه	ترمیم و اصلاح داده های ثبتی حسابداری برای هماهنگ شدن با چارت جدید حسابداری
دسامبر	پارلمان	تصویب بودجه

۲۴- جدول ۵ بر مبنای تجربه اداره امور مالی (IMF FAD) در مشورت و همکاری با کشورهایی ارائه شده است که یک نظام طبقه بندی جدید بودجه ای را معرفی و اجرا کرده اند.

۸. منابع

- Ahmad, Ehtisham, Maria Albino-War, and Raju Singh, 2006, "Subnational Public Financial Management: The Public Financial Management Process" (Washington: International Monetary Fund).
- Allen, Richard and Daniel Tommasi (ed.), 2001, Managing Public Expenditure: A Reference Book for Transition Countries, SIGMA.
- Bouley, Dominique, 2004, Les défis techniques du suivi des dépenses de réduction de la pauvreté dans les pays francophones, Reflets et perspectives de la vie économique, (2004-1), tome XLIII, De Boeck University.
- International Monetary Fund, 2001, Government Finance Statistics Manual (Washington: International Monetary Fund).
- Khan, Abdul and Stephen Mayes, 2009, "Transition to Accrual Accounting," IMF Technical Notes and Manuals (Washington: International Monetary Fund).
- Lienert, Ian, 2003, "A Comparison between Two Public Expenditure Management Systems in Africa," IMF Working Paper 03/2 (Washington: International Monetary Fund).
- Potter, Barry H. and Jack Diamond, 1999, Guidelines for Public Expenditure Management (Washington: International Monetary Fund).
- Robinson, Marc (ed.), 2007, Performance Budgeting: Linking Funding and Results (Washington: International Monetary Fund).

پیوست‌ها

پیوست ۱: نمونه‌ای از نمودار حساب‌ها برای مخارج که با طبقه‌بندی بودجه‌ای ترکیب شده است.

طبقه بندی مالی	طبقه بندی های اضافی		طبقه بندی عملکردی			طبقه بندی اقتصادی			طبقه بندی اداری	
	حساب های مالی و معلق	منبع تأمین مالی ذینفع نهایی	عملکرد ثانویه	عملکرد	عملکرد اصلی	بند	ماده	بخش	قسمت	عنوان
حساب بانکی	نهاده دولتی	بودجه عمومی	رده	فصل	امور	اطلاعات اضافه	طبقه فرعی	طبقه اصلی	واحد مدیریت	وزارتخانه
حساب خزانه نزد بانک مرکزی	کد شناسه (شامل کد جغرافیایی)	هدایا یا بودجه نفت	کشاورزی	کشاورزی و جنگلداری	امور اقتصادی	حقوق و دستمزد نقدی	جبران خدمت کارکنان	مخارج	اداره کل کشاورزی	وزارتخانه کشاورزی
۴ کارا کمتر	۶ کارا کمتر	۱ کارا کمتر	۱ کارا کمتر	۱ کارا کمتر	۲ کارا کمتر	۲ کارا کمتر	۱ کارا کمتر	۱ کارا کمتر	۲ کارا کمتر	۲ کارا کمتر



پیوست ۲: GFSM (۲۰۰۱) طبقه بندی درآمدها

درآمدها	
۱۱ مالیات ها	۱۲ حق بیمه های اجتماعی
• ۱۱۱ مالیات بر درآمد، سود و افزایش ارزش سرمایه	• ۱۲۱ حق بیمه های تأمین اجتماعی
۰ ۱۱۱۱ مالیات اشخاص	۰ ۱۲۱۱ سهم کارمندان
۰ ۱۱۱۲ مالیات بر شرکتها و سایر مؤسسات	۰ ۱۲۱۲ سهم کارفرمایان
۰ ۱۱۱۳ غیر قابل تخصیص	۰ ۱۲۱۳ سهم خویش فرمایان یا بیکاران
• ۱۱۲ مالیات بردستمزد نیروی کار	۰ ۱۲۱۴ سهم غیر قابل اختصاص
• ۱۱۳ مالیات بردارایی	• ۱۲۲ سایر حق بیمه های اجتماعی
۰ ۱۱۳۱ مالیات مکرر بر اموال غیر منقول	۰ ۱۲۲۱ سهم کارمندان
۰ ۱۱۳۲ مالیات مکرر بر خالص دارایی	۰ ۱۲۲۲ سهم کارفرمایان
۰ ۱۱۳۳ مالیات بر املاک، ارث و هدیه	۰ ۱۲۲۳ سهم منتسب
۰ ۱۱۳۴ مالیات بر ترانکش های مالی و سرمایه ای	
۰ ۱۱۳۵ سایر مالیات های غیر مکرر بر انواع دارایی	۱۳ کمک های بلاعوض
۰ ۱۱۳۶ سایر مالیات های مکرر بردارایی	• ۱۳۱ از دولتهای خارجی
• ۱۱۴ مالیات بر کالاها و خدمات	۰ ۱۳۱۱ جاری
۰ ۱۱۴۱ مالیات های عام بر کالاها و خدمات	۰ ۱۳۱۲ سرمایه ای
۱۱۴۱۱ مالیات بر ارزش افزوده	• ۱۳۲ از سازمانهای بین المللی
۱۱۴۱۲ مالیات بر فروش	۰ ۱۳۲۱ جاری
۱۱۴۱۳ مالیات بر انتقال و سایر مالیات های عام بر کالا و خدمات	۰ ۱۳۲۲ سرمایه ای
۰ ۱۱۴۲ عوارض	• ۱۳۳ از سایر واحدهای دولت عمومی
۰ ۱۱۴۳ سود انحصار مالی	۰ ۱۳۳۱ جاری
۰ ۱۱۴۴ مالیات بر خدمات خاص	۰ ۱۳۳۲ سرمایه ای
۰ ۱۱۴۵ مالیات بر استفاده از کالا یا اجازه استفاده از کالا یا انجام فعالیت	۱۴ سایر درآمدها
۱۱۴۵۱ مالیات بر وسایل نقلیه موتوری	• ۱۴۱ درآمد دارایی
۱۱۴۵۲ سایر مالیات ها بر استفاده از کالا یا اجازه استفاده از کالا یا انجام فعالیت	۰ ۱۴۱۱ بهره
۰ ۱۱۴۶ سایر مالیات ها بر کالا یا خدمات	۰ ۱۴۱۲ سود سهم
• ۱۱۵ مالیات بر داد و ستدها و تجارت بین المللی	۰ ۱۴۱۳ برداشت از درآمد شرکت های بزرگ
۰ ۱۱۵۱ گمرک و سایر تعرفه های وارداتی	۰ ۱۴۱۴ درآمد دارایی که به دارندگان بیمه نامه تعلق می گیرد
۰ ۱۱۵۲ مالیات بر صادرات	۰ ۱۴۱۵ رانت
۰ ۱۱۵۳ سود انحصار صادرات یا واردات	• ۱۴۲ فروش کالا و خدمات
۰ ۱۱۵۴ سود ارزی	۰ ۱۴۲۱ فروش از طریق ایجاد بازار
۰ ۱۱۵۵ مالیات بر ارزش	۰ ۱۴۲۲ کارمزدهای اداری
۰ ۱۱۵۶ سایر مالیات ها بر داد و ستدها و تجارت بین المللی	۰ ۱۴۲۳ فروش توسط مؤسسات غیر بازاری
• ۱۱۶ سایر مالیات ها	۰ ۱۴۲۴ فروش منتسب کالا و خدمات
۰ ۱۱۶۱ قابل پرداخت با شرکت ها	• ۱۴۳ جریمه ها، مجازات ها و توقیف ها
۰ ۱۱۶۲ قابل پرداخت توسط بخش غیر تجاری یا غیر قابل شناسایی	• ۱۴۴ پرداخت های اختیاری به غیر از کمک های بلاعوض
	۰ ۱۴۴۱ جاری
	۰ ۱۴۴۲ سرمایه ای
	• ۱۴۵ درآمدهای متفرقه و ناشناس

پیوست ۳: GFSM (۲۰۰۱) طبقه‌بندی اقتصادی اعتبارات هزینه‌ای

هزینه‌ها

۲۷ مزایای اجتماعی		۲۱ جبران خدمت کارکنان	
• ۲۷۱ مزایای تأمین اجتماعی	•	• ۲۱۱ حقوق و دستمزد	•
• ۲۷۱۱ نقدی	۰	• ۲۱۱۱ حقوق و دستمزد نقدی	۰
• ۲۷۱۲ غیر نقدی	۰	• ۲۱۱۲ حقوق و دستمزد غیر نقدی	۰
• ۲۷۲ کمک‌های اجتماعی	•	• ۲۱۲ حق بیمه‌های اجتماعی	•
• ۲۷۲۱ نقدی	۰	• ۲۱۲۱ واقعی	۰
• ۲۷۲۲ غیر نقدی	۰	• ۲۱۲۲ نسبت داده شده	۰
• ۲۷۳ کمک‌های رفاهی کارکنان	•	۲۲ استفاده از کالا و خدمات	
• ۲۷۳۱ نقدی	۰		
• ۲۷۳۲ غیر نقدی	۰	۲۳ مصرف سرمایه ثابت	
۲۸ سایر هزینه‌ها			
• ۲۸۱ هزینه دارایی به جز بهره	•	۲۴ بهره	
• ۲۸۱۱ سود سهام (فقط شرکت‌های دولتی)	۰	• ۲۴۱ به غیر ساکنین	•
• ۲۸۱۲ برداشت از درآمد شرکت‌ها (فقط شرکت‌های دولتی)	۰	• ۲۴۲ به ساکنین غیر از دولت عمومی	•
• ۲۸۱۳ هزینه دارایی که به دارندگان بیمه نامه تعلق می‌گیرد	۰	• ۲۴۳ به سایر واحدهای دولت عمومی	•
• ۲۸۱۴ رانت	۰	۲۵ یارانه	
• ۲۸۲ سایر هزینه‌های متفرقه	•	• ۲۵۱ به شرکت‌های دولتی	•
• ۲۸۲۱ جاری	۰	• ۲۵۱۱ به شرکت‌های دولتی غیر مالی	۰
• ۲۸۲۲ سرمایه‌ای	۰	• ۲۵۱۲ به شرکت‌های دولتی مالی	۰
		• ۲۵۲ به شرکت‌های خصوصی	•
		• ۲۵۲۱ به شرکت‌های خصوصی غیر مالی	۰
		• ۲۵۲۲ به شرکت‌های خصوصی مالی	۰
		۲۶ کمک‌های بلاعوض	
		• ۲۶۱ به دولت‌های خارجی	•
		• ۲۶۱۱ جاری	۰
		• ۲۶۱۲ سرمایه‌ای	۰
		• ۲۶۲ به سازمان‌های بین‌المللی	•
		• ۲۶۲۱ جاری	۰
		• ۲۶۲۲ سرمایه‌ای	۰
		• ۲۶۳ به سایر واحدهای دولتی	•
		• ۲۶۳۱ جاری	۰
		• ۲۶۳۲ سرمایه‌ای	۰

پیوست ۴: GFSM (۲۰۰۱) طبقه‌بندی عملکردی هزینه‌های دولت

هزینه‌های کل

۷۰۱ خدمات امور عمومی	۷۰۶ مسکن و تسهیلات شهری
• ۷۰۱۱ ارگان‌های اجرایی و قانونگذاری، امور مالی، امور خارجی	• ۷۰۶۱ توسعه جوامع
• ۷۰۱۲ کمک‌های اقتصادی خارجی	• ۷۰۶۲ آبرسانی
• ۷۰۱۳ خدمات عمومی	• ۷۰۶۳ روشنائی خیابان‌ها
• ۷۰۱۴ تحقیقات پایه‌ای	• ۷۰۶۴ مسکن و تسهیلات شهری، تحقیق و توسعه
• ۷۰۱۵ خدمات امور عمومی، تحقیق و توسعه	• ۷۰۶۵ مسکن و تسهیلات شهری که در سایر موارد نمی‌گنجد
• ۷۰۱۶ خدمات امور عمومی که در سایر موارد نمی‌گنجد	• ۷۰۷ بهداشت و درمان
• ۷۰۱۷ داد و ستدهای بدهی عمومی	• ۷۰۷۱ محصولات، لوازم و تجهیزات پزشکی
• ۷۰۱۸ انتقالات متفرقه بین سطوح مختلف دولت	• ۷۰۷۲ خدمات سرپایی
	• ۷۰۷۳ خدمات بیمارستانی
	• ۷۰۷۴ خدمات بهداشت عمومی
۷۰۲ دفاع	• ۷۰۷۵ بهداشت و درمان، تحقیق و توسعه
• ۷۰۲۱ دفاع نظامی	• ۷۰۷۶ بهداشت و درمان که در سایر موارد نمی‌گنجد
• ۷۰۲۲ دفاع غیرنظامی	
• ۷۰۲۳ کمک نظامی خارجی	۷۰۸ تفریح، فرهنگ و مذهب
• ۷۰۲۴ دفاع، تحقیق و توسعه	• ۷۰۸۱ خدمات تفریحی و ورزشی
• ۷۰۲۵ دفاع که در سایر موارد نمی‌گنجد	• ۷۰۸۲ خدمات فرهنگی
	• ۷۰۸۳ خدمات پخش و نشر
۷۰۳ نظم و امنیت عمومی	• ۷۰۸۴ خدمات مذهبی و سایر خدمات جامعه
• ۷۰۳۱ خدمات پلیس	• ۷۰۸۵ تفریح، فرهنگ و مذهب، تحقیق و توسعه
• ۷۰۳۲ خدمات آتش‌نشانی	• ۷۰۸۶ تفریح، فرهنگ و مذهب که در سایر موارد نمی‌گنجد
• ۷۰۳۳ دادگاه‌ها	
• ۷۰۳۴ زندان‌ها	۷۰۹ آموزش
• ۷۰۳۵ نظم و امنیت عمومی، تحقیق و توسعه	• ۷۰۹۱ آموزش مقدماتی و ابتدایی
• ۷۰۳۶ نظم و امنیت عمومی که در سایر موارد نمی‌گنجد	• ۷۰۹۲ آموزش متوسطه
	• ۷۰۹۳ آموزش میان دوره متوسطه و دانشگاه
۷۰۴ امور اقتصادی	• ۷۰۹۴ آموزش دانشگاهی
• ۷۰۴۱ امور اقتصاد عمومی، تجارت و کار	• ۷۰۹۵ آموزشی که با سطوح توصیف نمی‌شود
• ۷۰۴۲ کشاورزی، جنگلداری، ماهیگیری و شکار	• ۷۰۹۶ خدمات کمکی به بخش آموزش
• ۷۰۴۳ سوخت و انرژی	• ۷۰۹۷ آموزش، تحقیق و توسعه
• ۷۰۴۵ معدن، صنعت و ساختمان	• ۷۰۹۸ آموزش که در سایر موارد نمی‌گنجد
• ۷۰۴۶ حمل و نقل	
• ۷۰۴۷ ارتباطات	۷۱۰ حمایت اجتماعی
• ۷۰۴۷ سایر صنایع	• ۷۱۰۱ بیماری و ناتوانی
• ۷۰۴۸ امور اقتصادی، تحقیق و توسعه	• ۷۱۰۲ سنین بالا
• ۷۰۴۸ امور اقتصادی که در سایر موارد نمی‌گنجد	• ۷۱۰۳ بازماندگان
	• ۷۱۰۴ خانواده و فرزندان
۷۰۵ حفاظت از محیط زیست	• ۷۱۰۵ بیکاری
• ۷۰۵۱ مدیریت پسماند	• ۷۱۰۶ مسکن
• ۷۰۵۲ مدیریت پساب	• ۷۱۰۷ طرد شدگان اجتماعی که در سایر موارد نمی‌گنجد
• ۷۰۵۳ کاهش آلودگی	• ۷۱۰۸ حمایت اجتماعی، تحقیق و توسعه
• ۷۰۵۴ حفاظت از تنوع زیستی و مناظر طبیعی	• ۷۱۰۹ حمایت اجتماعی که در سایر موارد نمی‌گنجد
• ۷۰۵۵ حفاظت از محیط زیست، تحقیق و توسعه	
• ۷۰۵۶ حفاظت از محیط زیست که در سایر موارد نمی‌گنجد	

**جعبه ابزار ارزیابی سریع حساب واحد خزانه
مجموعه انضباط مالی-۲**

ترجمه گزارش صندوق بین‌المللی پول - دسامبر ۲۰۰۹

مترجم: مهسا جهان‌دیده.

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

